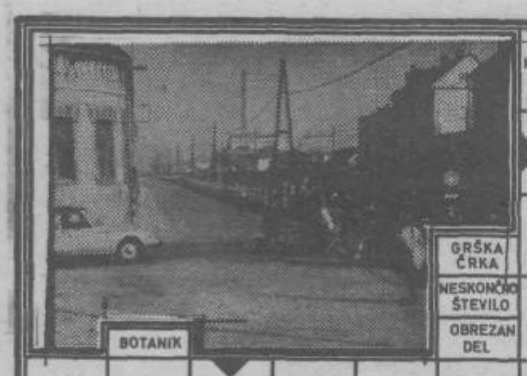

BOTANIK

GRŠKA ČRKA

NESKONČNO ŠTEVILO

OBREZAN DEL

BIVŠI KONGOŠKI POLITIK (MOISE)

FRANC. LINGVIST (JEAN JOSEPH)

ČAROVNICA Z OTOKA AJAJE

ČOLN ZA REŠEVANJE V GORAH

ZNAČAJ

SOL JODO-VODIKOVE KISLINE

VELIKO FINSKO JEZERO

RECEPT

TELOVADNA PRVINA

USLOČEN STROP

IZVOR

UMETNOST (LAT.)

GRŠKA ČRKA

ERBIJ

15. DAN RIMSKEGA KOLEDARJA

LOVSKI PES PTIČAR

VERDIJEVA OPERA

AVSTRIJ. PEVEC JÜRGENS

AMERIŠKI KNJIŽEVNIK (HENRY)

ŽIVALSKA MAŠČOBA

STENA

NAJVIŠJA GORA NA KRETI

M. IME

POD

15. IN 4. ČRKA

RADIJ

KARLOVAC

ZVEZA SINDIKATOV

KOPER

NIKOLA TESLA

RADO MURNIK

SKAND. DROBIŽ

ŽIVALSKE ZGODBE S POANTO

ORANJE

KORPORAL

MADŽAR. ŠAH. VELEMOJSTER (LASZLO)

ZALIVEK ZOBA

NEMARNEŽ

LONG PLAY

FRANC. SLIKAR (JEAN)

MALIK

OLIVERA MARKOVIĆ

BLAGOVNICA V LJUBLJANI

ITALIJ. PISATELJ (CARLO)

IZRAEL. ZUNANJI MINISTER (ABA)

PRITOK SAVE PRI MEDVODAH

OČRT

SLAVNA SOPRANISTKA (VICTORIA DE LOS)

Ž. IME

VODITELJICA

SVOD NAD NAMI

SEBIČNOST

NORVEŠKI FILOLOG AASEN

KRAJ NA VIPAVSKEM

LUKA V IZRAELU

ŽELEZNO VINO

USTANOVLJENA JE PODRUŽNICA DRUŠTVA TELESNIH INVALIDOV V OBČINI MOSTE-POLJE

50 nezaposlenih invalidov

DNE 10. SEPTEMBRA LETA 1972 JE BILO USTANOVLJENO DRUŠTVO TELESNIH INVALIDOV BEŽIGRAD-MOSTE-POLJE – PO SKORAJ ENOLETNEM OBSTOJU IN DELU DRUŠTVA PA SE JE POKAZALA POTREBA PO USTANOVITVI PODRUŽNICE TUDI V NAŠI OBČINI

Podružnica bo začela uradno delati v sredo 29. avgusta 1973, in to vsako sredo od 16. do 18. ure; če se bo pokazala potreba, pa še en dan v tednu dopoldne. Podružnica Moste–Polje ima pisarno v stavbi občinske skupščine Moste–Polje in sicer v pritličju levo. V društvo Bežigrad–Moste–Polje se je v letu dni obstoja vpisalo prek 300 članov, od tega iz naše občine okoli 50, kar je vsekakor zelo majhno število, če vemo, da je na območju ene najbolj industrijsko razvitih občin v Ljubljani prek 3.000 invalidskih upokojencev (delovni invalidi, poklicna obolenja in drugi), tj. največ invalidov od vseh ljubljanskih občin. Na območju Bežigrada je npr. . . . invalidskih upokojencev in drugih invalidnih oseb. Delo društva Bežigrad–Moste–Polje od ustanovitve do danes je bilo zelo uspešno, kljub temu, da se je ves čas bojevalo s finančnimi težavami.

V juliju je društvo organiziralo tovariško srečanje (izlet v Postonjsko jamo in Lipico); udeležilo se ga je 156 članov in njihovih svojcev. Izlet je uspel, saj ni bilo konca pohval in zahval, posebno od najtežjih invalidov, od tistih, katerim je bil ta morda edini dan v letu, ko so lahko zapustili štiri stene stanovanja – zaradi teže invalidnosti pa seveda tudi zaradi finančnih težav, s katerimi se največkrat borijo. Izlet so omogočila podjetja Toplarna, Žito, SAP, Emona Zalog in Matevž Krušič s svojimi izdelki. Vsem se za njihovo pomoč najtopleje zahvalijo vsi invalidi, ki so se izleta udeležili.

3. julija se je deset članov udeležilo tabora slepih v Ljutomeru. Nadalje so se člani udeležili tovariškega srečanja športnikov iz Celja v Mozirju; na tem srečanju oziroma tekmovanju so dobili priznanje za I. mesto v šahu in drugo mesto v kegljanju, kar je lep uspeh, če vemo, da so se tega tekmovanja udeležila vsa tri društva ljubljanskih občin.

Da društvo res dela, je razvidno tudi iz tega, da je od ustanovitve do danes odposlalo prek 120 dopisov raznim organizacijam, ustanovam in socialnim službam. Pred kratkim so za 20 članov društva poslali vloge občinskim socialnim službam, naj obravnavajo najbolj kritične primere, saj nimajo nekateri res niti toliko, da bi lahko vsaj skromno živeli. Na vse te vloge so lužbe odgovorile pozitivno. Nadalje sodeluje društvo z zavodom za zaposlovanje delavcev in zvezo sindikatov, da bi našli kako možnost zaposlitve okoli 50 invalidov iz občine Moste–Polje, ki so prijavljeni pri zavodu za zaposlovanje že več let, pa do danes še niso dobili dela – kljub temu, da gre za mlajše invalide; vendar za zdaj ni bilo dosti uspeha. V septembru bo organiziralo večjo akcijo pri RK Slovenije za večjo količino oblek, obutve in posteljnega perila, ker je veliko članov, ki nimajo toliko dohodka, da bi si lahko sami kupili celo najnujnejše.

Do sedaj je društvo obdarovalo 20 članov, in to z oblačili, ki mu jih je dal RK. Moramo poudariti, da je nekaj težkih invalidov, ki so obsojeni na posteljo, pa nimajo ne rjuh in ne odej.

Prek ankete, ki jo je izvedlo društvo med svojimi člani, so ugotovili, da terenski in občinski RK zelo malo ali sploh nič ne delajo. To so nam tudi potrdili pri RK oziroma RK Slovenije. Zahvaliti se moramo tovarni Pletenina, ki je darovala za 2.000,00 din raznih majic, (spodnje in gornje) in neka, spodnjih hlač; vse to je društvo razdelilo med svoje najpotrebnejše člane in tedaj se je videlo, s kakšnim zadovoljstvom so člani sprejeli čeravno skromna darila; marsikateri je imel solzne oči.

Za jesen pripravlja društvo izlet v Kostanjevico in njeno okolico za tiste invalide, ki so zelo težko pokretni ali pa so sploh navezani le na tujo pomoč. Ob tej priliki bodo izdelali reklamni plakat tistih podjetij v naši občini, ki bi hotela reklamirati svoje izdelke in tako omogočila društvu izvesti ta izlet.

Marsikatero podjetje reklamira svoje izdelke prek raznih oglasov v časopisju. Zakaj se ne bi odločilo za reklamo na plakatu in s tem tudi invalidom omogočilo, da pridejo do denarja za humane namene.

Poudariti moramo, da delajo vsi funkcionarji v društvu brezplačno; če porabijo denar za funkcionalne izdatke, pa za druge potrebe društva zmanjka.

Naj končamo z geslom: Vse za lepše življenje invalidov.

Predsednik podružnice
društva telesnih invalidov Moste–Polje
IVAN PUŠNIK

Izgubljenega Marka je našel gasilec iz Bizovika

»DEČEK JE ŽIV IN ZDRAV!«

O tem sta pisala tudi časopisa Ljubljanski dnevnik in Delo, za naše glasilo pa sta dala svoji izjavi predsednik GD Bizovik Feliks Dimnik in poveljnik omenjenega društva Branko Zrimšek.

Ob 15.30 sem prejel od postaje milice Moste telefonsko obvestilo, da se je na Golovcu med Štepanjo vasjo in Gmajno izgubil otrok, star 20 mesecev – je začel pripovedovati predsednik Dimnik. Takoj sem dal alarmni znak s sireno. V domu se je zbralo 16 članov društva.

Sonce je začelo že zahajati in da nas ne bi vlovila noč, smo akcijo razširili. S komandirjem postaje milice Moste Avgustom Kurnikom smo alarmirali še GD Zadobrova, Zg. Kašelj, Sostro in Zalog.

Ivan Babnik: „Srečen sem bil, ko sem videl dečka živega in zdravega“

GD Gunclje ni bilo alarmirano in je bilo to pomotoma objavljeno v dnevnem časopisju, je dejal poveljnik Branko Zrimšek. Sodelovala je tudi vojska iz bližnjih ljubljanskih kasarn.

Medtem ko so sosedna gasilska društva in vojaki prihiteli na pomoč, je gasilec GD Bizovik 21-letni Anton Babnik že našel malega Marka.

Zgodilo se je to ob 19.30, je izjavil poveljnik GD Bizovik. Otrok je spal v grapi, ki je bila močvirna in zaraščena s praprotjo. Bil je moker in blaten. Če bi se Marku pripetilo kaj hujšega ali ga ne bi našli, bi bila ta noč za mater toliko bolj dramatična, kajti prišla je iz Chicaga na obisk k staremu očetu in zaradi hrepenenja po domovini. Kako težka bi bila vrnitev v Ameriko brez sina! Toda požrtvovalni gasilci, miličniki, mladina in domačini so odvalili težki kamen od srca ne samo materi, marveč tudi dedku in babici.

To plemenito delo je preprečila iskalčeva roka mladega gasilca Antona Babnika iz Bizovika, ki je vrnil sina v materino naročje. Materi so se vlile solze, ko je po 4 urah zopet zagledala svojega sina Marka. Mati se je vsem gasilcem, miličnikom, mladini in UJV Ljubljana zahvalila, da so ji po 4-urnem iskanju vrnili sina in jih povabila v bližnje gostišče. Ko se bo vrnila v ZDA, bo o tej humani in požrtvovalni akciji pisalo tudi dnevno časopisje v Ameriki med našimi rojaki, je dejala presrečna mamica.

Gasilca Antona Babnika sem našel na prostovoljnem delu v novem gasilskem domu v Bizoviku, ko je pleskal spodnje prostore novega doma. GD Bizovik gradi nov gasilski dom, ki je že pod streho. Stari gasilski dom ni na primerni lokaciji in je dotrajan, saj stoji že od leta 1884. Na občnem zboru so si gasilci zato zadali nalogo, da zgradijo nov dom in ta sklep so gasilci iz Bizovika tudi uresničili. Prihodnje leto bo društvo praznovalo 90-letnico svojega obstoja in tedaj bodo novi gasilski dom tudi predali svojemu namenu. O tem dogodku bomo kaj več zapisali prihodnje leto.

Antonu Babniku, ki je eden najbolj aktivnih članov GD Bizovik in član društva že od tedaj, ko je bil še pionir, sem zastavil naslednje vprašanje.

Kakšen občutek ste imeli, ko ste zagledali spečega otroka? Odgovoril je:

Najbolj sem bil srečen, ko sem videl, da je deček zamigal z rokami. Ko sem ga dvignil, sem videl, da je živ, čeprav je bil moker. Zavil sem ga v plašč in ga odnesel obupani materi. Veselja ni bilo tako hitro konec in besed „NIKOLI VAS NE BOM POZABILA“ tudi jaz ne bom pozabil. Pomislil sem na tragedijo na Travni gori, ki je doletela malega Damjana. Bil sem presrečen, da sem ga našel ravno jaz. Celotni družbi in vsem občanom z takimi dejanji dokazujemo, da smo gasilci res potrebni – tudi za take akcije. Ne bom se hvalil, glavno je, da se je tako srečno izteklo in da je akcija uspela.

Tudi drugi gasilci naše ObGZ za humano delo Antonu Babniku čestitamo za požrtvovalni podvig in upamo, da ga bo tudi gasilska zveza Slovenije odlikovala s primernim odlikovanjem. Tov. Babnik pa naj bo za zgled vsem gasilcem širom po Sloveniji.

IVAN KOS

IZ ZGODOVINE NOB

AKCIJA NARODNE ZAŠČITE V MOSTAH

Tovariš Lojze Nusdorfer uslužbenec v tovarni Saturnus v Mostah, je na ustanovnem sestanku Osvobodilne fronte v Mostah v začetku junija 1941 prevzel nalogo, da prične na tem področju organizirati Narodno zaščito, ki naj bi imela nalogo vršiti razne akcije in pripravljati člane za odhod v partizane. Prvo četo je organiziral v tovarni Saturnus. Za komandirja te čete je bil izbran tovariš Rajko Oblak, ki je kmalu potem odšel v partizane, kjer pa je že v prvih bojih padel.

Skoraj istočasno je bila ustanovljena prva četa Narodne zaščite na terenu Moste–Selo. Prvi komandir čete je bil Franc Povh iz ulice Vide Pregarčeve. Kmalu so bile ustanovljene tudi čete za Kodeljevo, kjer je prevzel dolžnost komandirja Adolf Burger iz Okiškega ulice 26, četa za Štepanjo vas in Fužine, kjer je bil komandir Franc Zaletelj, čevljar iz Fužin in četa v Zeleni jami.

Kot komandirji, politični komisarji in organizatorji Narodne zaščite v Mostah so sodelovali tudi Ludvik Jezeršek iz Povšetove ulice, Dušan Zadravec iz Pojske poti (sedaj ulica Vide Pregarc), Milan Harmel iz takratne Mahničeve ulice 25 a, Franc Židan iz Povšetove ulice 100, Zvone Tomšič iz Proletarske ulice 14, Maks Kranjc iz Partizanske ulice, ilegalca Dušan, Goraz in še mnogi drugi.

Čete Narodne zaščite v rajonu so sestavljale bataljon. Prvi komandant bataljona je bil Lojze Nusdorfer, za njim pa Franc Povh in Milan Harmelj.

Narodna zaščita je izvršila v času okupacije velike in težke naloge. Člani so bili ob sprejemu zapriseženi. Zaprisega se je izvršila kje v naravi ali pa v privatnem stanovanju tovarišev po manjših skupinah. Zaprisege in vežbe so se izvršile tudi v gozdovih na Golovcu. Večkrat je bil tudi pregled pripravljenosti čet. Četa je npr. dan preje dobila nalogo, da imajo člani naslednji dan od 17. ure do 17.15 pasirati ta ali oni most. Komandir, ki je vsakega člana osebno poznal, je na mostu vodil evidenco, če so se vsi odzvali. Narodna zaščita je posebno skrbela za zbiranje orožja in opreme. Organizirala je tudi odhod tovariše v partizane ter skrbela za varen prehod čez blok.

Prva večja akcija Narodne zaščite je bila v kemični tovarni Moste 14. decembra 1941. Ta tovarna je izdelovala glinico, t. j. polizdelek, pa aluminij, torej važno vojno surovino za okupatorja. Radi tega je bilo nujno, da se ta tovarna onesposobi za proizvodnjo. Narodna zaščita je napravila načrt, da uniči v tej tovarni dva dinamo generatorja in parno turbino (lokomobilo). Izvršitev tega načrta je bila določena za nedeljo, 14. decembra 1941. Tovariš Lojze Nusdorfer, Franc Pokovec in še dva tovariša iz Zelene jame so se javili prostovoljno, da izvrše ta načrt. Preskrbeli so si tri doze pikrita (ekrazita) in vžigalne vrvice. Noč je bila temna in meglena ter za predvideno akcijo pripravna. Italijanska straža je bila pri vhodu v tovarno ter je občasno napravila obhod po dvoriščih okoli tovarniških objektov. V strojnici so imeli tisto noč službo naši zanesljivi aktivisti, Rudi Selan, Tone Babnik, Lojze Samar in Grilanc, ki so bili seznanjeni z načrtom. Čim so ugotovili, da se je straža napotila proti vhodu, so Nusdorfer, Pokovec in tovariša preplezali ograjo ter se ob 19. uri maskirani in oboroženi pojavili v strojnici. Z naperjenimi samokresi so pozvali prisotne, da dvign jo roke kvišku ter jih odgnali na dvorišče, kjer so jih pustili pod stražo. Nusdorfer in Pokovec sta se hitro odpravila na delo v strojnico. Kasete z razstrelivom sta pritrdila na dinamo, generator in parno turbino, pritrdila zažigalne vrvice, ter jih prižgala. Delavce pod stražo na dvorišču so obvestili, da bo v strojnici vsak čas eksplozija in da naj se takoj umaknejo. Vsi štirje so malo oprezno odšli iz tovarne čez ograjo na polje proti Žalam. Kmalu sta dve močni eksploziji pretresli ozračje. Uničili sta dinamo in generator. Žal pa ni prišlo do eksplozije tretje kasete. Verjetno je bila ta vrvica nekoliko daljša ter sta jo prvi dve eksploziji odtrgali od kasete na turbini. Ta je bila samo nekaj poškodovana od kosov prvih dveh eksplozij.

Ta akcija je za daljši čas onesposobila tovarno za proizvodnjo. Pri Italijanih je napravila veliko zaprepaščenje. Visoki komisar si je sam ogledal posledice akcije ter ukrenil vse, da dobi tovarna čimprej nov

(Nadaljevanje na 8. strani)

Borci II. grupe odredov so se srečali

VRSTE SE REDČIJO

Konec junija so se v Zadvoru srečali borci II. grupe odredov oziroma pripadniki I. slovenske brigade. Prvotno so menili, da se bodo srečali v hribu pri spomeniku partizanske Molniške čete, toda od tod jih je pregnalo deževno vreme, tako da je bilo srečanje v dvorani zadružnega doma.

Ti borci se večkrat srečujejo, vsako leto so bolj sivi, je pa zato vsakoletno njihovo srečanje vedno prisrčnejše. Ko so se v dvorani zbrali, jih je pozdravil Stane KEBER-Kogo, tovariš Jurčič pa je orisal pot II. grupe odredov, njen pomen, junaštva, dodal nekatere nove vesti, na koncu pa je borce pozval, naj bodo tako kot dosedaj tudi v bodoče aktivni v našem družbenem življenju. Pionirke šole Sostro so borcem pripele rdeče nageljne, za razvedrilo pa so poskrbeli muzikanti Turističnega društva Zadvor. Zabava je potekala v najlepšem redu, debat pa ni manjkalo, tako da smo se potem zadovoljni razšli z besedami „Na svidenje še večkrat!“

ALOJZ KASTELIC